CYFARFOD	**PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATIADD**
DYDDIAD	**11 Medi 2012**
PWNC	**Adroddiadau Aelodau**
PWRPAS	**Cyflwyno'r gofynion a thrafod sut y mae Gwynedd am ymdrin â'r gofyn.**
AWDUR	**Cynghorydd Dewi Owen, Cadeirydd Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd** **Vera Jones, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd**

1. Beth yw'r gofynion?

1.1 Mae Mesur Llywodraeth Lleol Cymru (2011) yn nodi:-

"(1) Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau—

(a) i bob person sy'n aelod o'r awdurdod lunio adroddiad blynyddol ynghylch gweithgareddau'r person fel aelod o'r awdurdod yn ystod y flwyddyn y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi,

(b) i bob person sy'n aelod o weithrediaeth yr awdurdod lunio adroddiad blynyddol ynghylch gweithgareddau'r person fel aelod o'r weithrediaeth yn ystod y flwyddyn y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi, ac

(c) i'r awdurdod gyhoeddi pob adroddiad blynyddol sy'n cael ei lunio gan ei aelodau a chan aelodau ei weithrediaeth.

(2) Caiff y trefniadau gynnwys amodau o ran cynnwys adroddiad y mae'n rhaid iddynt gael eu bodloni gan y person sydd yn ei lunio.

(3) Rhaid i awdurdod lleol roi cyhoeddusrwydd i'w drefniadau.

(4) Wrth arfer ei swyddogaethau o dan yr adran hon rhaid i awdurdod lleol roi sylw i ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru."

1.2 Bwriad yr Adroddiad Blynyddol gan yr Aelodau Etholedig yw gwella cyfathrebu rhwng Aelodau Etholedig a'r cyhoedd. Mae'r Gweinidog Llywodraeth Leol yn nodi y bydd yr adroddiadau yn gyfrwng i wella dealltwriaeth y cyhoedd o'r hyn y mae eu aelodau lleol yn ei wneud a'r rôl bwysig sydd ganddynt. Mae hefyd wedi nodi y bydd yn rhydd i bob awdurdod lleol ddewis eu fformat eu hunain ar gyfer yr adroddiadau.

1.3 Yn ychwanegol i'r Mesur, mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cyhoeddi dogfen arweiniol i fod o gymorth i awdurdodau lleol wrth ymgorffori'r ddeddf, sef "*Canllawiau Statudol ar Fesur Llywodraeth Lleol 2011 – Mehefin 2012*"

1.4 Nid oes arweiniad pellach wedi ei gynnwys yn y ddogfen ‘Adroddiadau Aelodau’, ond mae Llywodraeth Cymru wedi nodi eu bod yn disgwyl rhyddhau canllawiau pellach yn dilyn gwyliau’r haf.

1.5 Ar hyn o bryd felly, anoeth fyddai bwrw ymlaen gyda datblygiadau cadarn i ymateb i’r gofyn yma. Fodd bynnag, argymhellir fod y pwyllgor yn cysylltu gyda’r holl aelodau i godi ymwybyddiaeth o’r angen bras, gan awgrymu fod pawb yn cadw cofnod o’r prif weithgareddau fel nad yw cynhyrchu Adroddiad Blynyddol yn dod yn annisgwyl erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

2. Beth mae awdurdodau eraill wedi wneud hyd yma?

2.1 Mae ‘Adroddiadau Blynyddol’ gan aelodau etholedig wedi bodoli yn Lloegr ers rhai blynyddol, ac mae dehongliad gwahanol gan wahanol awdurdodau o beth ddylid ei gynnwys ac ar pa fformat y dylid gwneud hynny. Mae’n amrywio o roi dalen lan i aelodau etholedig i ysgrifennu unrhyw beth y maent yn ei ystyried i fod o ddiddordeb i’r cyhoedd am eu gwaith. Yn yr achosion o ddalen lân mae rhai aelodau etholedig wedi defnyddio’r adroddiadau ar gyfer propoganda gwleidyddol ac o ddifrio pleidiau gwleidyddol eraill. Yn sgil hynny, mae nifer o awdurdodau wedi ffafrio mwy o strwythur i’r adroddiadau.

2.2 Mae’n ddefnyddiol bob amser i chwilio am ymarfer da, ac ystyried datblygiadau sy’n digwydd yn gyfredol gan awdurdodau eraill. Yng Nghymru, Penybont-ar-ogwr yw’r awdurdod sydd wedi buddsoddi'r amser mwyaf ar ymchwil a datblygu trefniadau ar hyn o bryd.

2.3 Mae Penybont-ar-Ogwr wedi datblygu model sydd yn cyd-fynd â’r canllawiau isod;

- Dogfen ffeithiol, ddiddorol ac anwleidyddol
- Dwy dudalen o faint ar y mwyaf
- Adrodd ar 5 maes penodol
    - Rôl a chyfrifoldeb
    - Digwyddiadau o fewn yr etholaeth
    - Mentergarwch a gweithgareddau arbennig
    - Dysgu a Datblygu
    - Digwyddiadau a Materion eraill

2.4 Gellir gweld dogfen esiampl gan Benybont-ar-Ogwr yn **Atodiad A**.

3. Ystyriaethau i’r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

3.1 Bydd angen i’r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ystyried y ffactorau isod:

A. Fformat yr adroddiad - Bydd yn rhaid ystyried a yw’r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn dymuno datblygu templed a chanllawiau penodol i aelodau etholedig eu dilyn ynteu adael i bob aelod ddatblygu eu hadroddiad eu hunain.

i. Datblygu Templed –

- ✓ Unffurfiaeth o ran yr adroddiad

- ✓ Haws i'r cyhoedd allu cymharu rhwng gwahanol wardiau
- ✓ Cadw'n gryno
- ✓ Dim cyfleon i wawdio'n wleidyddol
- Gallu bod yn rhwystredig i aelod oherwydd ei f(b)od yn cael ei gyfyngu

ii Rhydd

- ✓ Rhyddid i bob aelod gynnwys y pethau mae'n ystyried yn bwysig
- ✓ Cyfle i ymhelaethu ar ambell 'stori' bwysig i'r etholaeth
- ✓ Cyfle i aelod roi ei stamp ei hun ar yr adroddiad
- Risg i aelodau ddefnyddio'r adroddiad i ddifrïo pleidiau gwleidyddol eraill

B - Yn ddibynnol ar yr uchod, bydd yn angenrheidiol ystyried y gefnogaeth ar gyfer aelodau i ffurfio'r adroddiadau hyn. Gellir gweld o ddogfen esiampl Penybont-ar-Ogwr fod rhywfaint o gymorth mewn darparu data ar gael gan yr awdurdod.

Materion y bydd angen ystyried o ran cefnogaeth

- ✓ Faint o gefnogaeth a chan bwy
- ✓ Darparu data
- ✓ Cefnogaeth cyfieithu
- ✓ Cefnogaeth lleoli'r adroddiadau ar y we
- ✓ Cefnogaeth llunio'r adroddiadau

4. Argymhellion

4.1 Cyn symud ymlaen ymhellach gyda'r gwaith, argymhellir fod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn cynnig arweiniad cychwynnol ar natur a fformat yr adroddiad er mwyn cwblhau gwaith pellach arno a chymeradwyo'r camau gweithredu a nodir isod

- ➢ Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd i gysylltu gyda'i gyd-aelodau i godi ymwybyddiaeth yr aelodau o'r disgwyliad fydd yn dod arnynt, gan awgrymu fod pawb yn cadw cofnod o'r prif weithgareddau.

- ➢ Y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd i lunio adroddiad pellach yn argymell y ffordd ymlaen i gyfarfod nesaf y Pwyllgor hwn. Bydd yr argymhellion yn a) ymateb i'r ystyriaethau a nodir yn (3) uchod, (b) dilyn / ymateb i'r canllawiau pellach gan Lywodraeth Cymru, ac (c) yn seiliedig ar waith ymchwil pellach i'r hyn sy'n digwydd yng Nghymru yn gyfredol.

Sampl - Adroddiad Blynyddol Cynghorydd o Gyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Dyma adroddiad gan y Cynghorydd isod ynglŷn â'i brif weithgareddau dros y flwyddyn yn diweddu ar 30 Ebrill 2012. Fe'i darperir er gwybodaeth i bob etholwr ac nid ar gyfer unrhyw ddiben arall.

Cyfarwyddiadau ar gyfer cwblhau.

Mae Cynghorwyr yn rhydd i gynnwys cymaint neu cyn lleied o wybodaeth ac a ddymunant, fodd bynnag, rhaid cadw'r adroddiad i'r fformat hwn o ***2 dudalen (ar y mwyaf).***

Cynghorydd:U.N.Arall **Plaid: Y Blaid Ganol**

Ward: Trefain

Adran 1: Rôl a Chyfrifoldebau

Rwyf yn eistedd ar y pwyllgorau a ganlyn:

Fforwm Cyngor Tref a Chymuned	Presenoldeb X/X□
Pwyllgor Craffu a Throsolwg a Llywodraethu a Diogelwch Cymunedol	Presenoldeb X/X□
Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Iechyd a Lles	Presenoldeb X/X□
Pwyllgor Craffu a Throsolwg a Gwella ac Adnoddau Corfforaethol	Presenoldeb X/X□
Rwyf yn eistedd ar y pwyllgorau allanol a ganlyn:	Presenoldeb X/X□
Ymddiriedolaeth Neuadd y Dref, Pen-y-bont	Presenoldeb X/X□
Panel Craffu Bwrdd Gwasanaethau Lleol	Presenoldeb X/X□
Corff Llywodraethol Ysgol Gyfun Trefain	Presenoldeb X/X□
Cyngor Cymuned Llanfaes	Presenoldeb X/X□
Pwyllgor Rheoli Coleg Cymunedol Trefain	Presenoldeb X/X□
Grŵp Rheoli Sbwriel Trefain	Presenoldeb X/X□
Grŵp Llywio Cyngor ar Bopeth Pen-y-bont	Presenoldeb X/X*

† ffigyrau a ddarparwyd gan y Cynghorydd † ffigyrau a ddarparwyd gan CBS Pen-y-bont

Adran 2: Gweithgareddau yn yr Etholaeth

Byddaf yn cynnal cymorthfeydd yn yr etholaeth amser cinio ddydd Gwener rhwng 1pm a 3pm yng Nghanolfan Gymunedol Trefain.

Mynychu cyfarfodydd PACT lleol yn rheolaidd ac rwyf yn gallu mynd i'r afael ag unrhyw gwynion neu gwestiynau yn amserol.

Byddaf yn paratoi a danfon cylchlythyr bob chwarter i bob cyfeiriad yn fy etholaeth - bydd y cylchlythyr yn seiliedig ar y testunau rwyf i yn credu bod fy etholwyr yn dymuno cael gwybodaeth yn eu cylch.

Byddaf yn cefnogi unigolion sy'n cysylltu â mi ar ystod eang o faterion ac rwyf wedi gweithredu fel eiriolwr mewn materion Cynllunio, anghydfod mewn cymdogaethau yn gysylltiedig â'r Heddlu a Chyngor Pen-y-bont, Asiantaeth yr Amgylchedd, materion Priffyrdd a cheisiadau am Wasanaethau Cymdeithasol.

Byddaf yn derbyn nifer fawr o alwadau ffôn gan breswylwyr yn gofyn am gyngor a chymorth ar ystod o faterion personol ac rwyf wastad yn fodlon gwrando ar eu pryderon a chynnig cefnogaeth briodol.

Rwyf wedi rhoi sgwrs yng nghyfarfod Cyngor Tref a Chymuned Trefain ar 'Fy rôl fel Cynghorydd' ac rwyf wedi cymryd rhan yn 'Beth yw eich Barn' fel aelod o'r Panel.

Adran 3: Mentrau a Gweithgareddau Arbennig

Drwy gyfathrebu â Phwyllgor Trafnidiaeth Bro Morgannwg bûm yn llwyddiannus yn cyflwyno gwasanaeth

bws newydd rhwng Stryd Gorfforaethol yn Nhrefain a Gorsaf Fysiau Ganolog Pen-y-bont. Mae'r gwasanaeth yn rhedeg pedair gwaith bob bore yn ystod yr wythnos a gwasanaeth yr un mor aml yn fuan gyda'r nos, gan sicrhau trafnidiaeth gyhoeddus i Ben-y-bont ar gyfer y preswylwyr.
Gofynnwyd i mi drefnu arolwg ynglŷn â'r posibilrwydd o gyflwyno system traffig unffordd ar gyfer Ffordd Caerdydd a'r Sgwâr yn Nhrefain. Nid oedd yr ymateb i'r arolwg yn eang o ran y nifer o blaid y bwriad ac mae wedi'i roi o'r neilltu erbyn hyn. Ysgrifennais i bob un o'r preswylwyr a ymatebodd i'r arolwg yn datgan fy ngwerthfawrogiad am eu hymdrechion ac yn amlinellu'r canlyniadau.
Gyda chymorth pobl ifanc ac Adran Hamdden CBS Pen-y-bont, rwyf wedi cefnogi datblygu'r parth sgrialu newydd ym Mharc Trefain rhwng mis Mai a mis Medi bob blwyddyn.
Yn ogystal, rwyf wedi cefnogi atgyweirio'r Lawnt Fowlio yng Nghanolfan Gymunedol Trefain ac erbyn hyn mae mwy na 120 o aelodau selog o Glwb Bowlio Trefain. Bwriad y clwb yw agor adran iau yn ystod misoedd yr haf eleni – felly dylai etholwyr gadw llygad barcud am fwy o newyddion ar y pwnc hwn yn y wasg a chyhoeddiadau lleol.

Adran 4: Dysgu a Datblygu

Rwyf wedi mynychu'r mentrau Dysgu a Datblygu a ganlyn yn ystod y flwyddyn ddiwethaf:
Hyfforddiant Rhiantu Corfforaethol
Hyfforddiant Asesu Risg ar gyfer y Gyfadran Plant
Hyfforddiant 'Yr economi gyda'r nos'
TGCh – Hyfforddiant Rhyngrwyd a Mewnrwyd
Hyfforddiant Rheoli Prosiect a Rhaglen
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Cyfryngau
Hyfforddiant Dehongli a Dadansoddi'r Gyllideb

Rwyf wedi mynychu'r cyfarfodydd briffio cyn y Cyngor fel a ganlyn:
Ymweliadau Rota i Sefydliadau Gofal Preswyl
Gofal a Thrwsio Pen-y-bont
Cymdeithas Lluoedd Wrth Gefn a Chadlanciau

Adran 5: Gweithgareddau a Materion Eraill

Mae gan breswylwyr Trefain bryderon difrifol ynghylch y tir cyfagos i Barc Trefain am eu bod yn ofni y caiff ei ddatblygu yn Barc Manwerthu. Rwyf wedi cefnogi preswylwyr lleol mewn protest yn erbyn y fath ddatblygiad a chredaf y byddai'n newid nodweddion allweddol y gymuned leol a pheri ardrawiad sylweddol ar y problemau traffig presennol yn yr ardal. Rwyf wedi mynychu dau ymchwiliad apêl a byddaf yn parhau i wrthwynebu cynlluniau o'r fath am ddatblygiad fel hyn.

Rwyf yn gefnogwr cryf o'r grŵp gweithredu 'Cadwch ein Meysydd Chwarae' ac rwyf wedi datgan fy ngwrthwynebiad yn gyhoeddus i werthiant rhan o Feysydd Chwarae Ysgol Trefain yn ddiweddar ar gyfer Stad Breswyl. Tra bydd y gwerthiant yn golygu cyfleoedd am nifer fechan o dai fforddiadwy, credaf y byddai safleoedd eraill lleol wedi bod yn ddewis gwell a fyddai wedi rhoi cyfle i ddatblygu tir llwyd.

Rwyf yn bwriadu cefnogi Cyngor Cymuned Trefain yn ei ymdrechion i godi arian ar gyfer goleuadau Nadolig newydd ar gyfer y dref eleni. Byddaf yn ymweld â busnesau lleol am gyfraniadau bychain i'r achos teilwng hwn yn ystod y misoedd nesaf a bydd y goleuadau yn rhoi llewych croesawgar ar nosweithiau oer y gaeaf.

Llofnod y Cynghorydd: **Dyddiad:**